

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

4. října 2018 *

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Hranice, azyl a přistěhovalectví – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 3 – Určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států – Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu bez výslovného rozhodnutí ohledně určení členského státu příslušného k posouzení žádosti – Směrnice 2011/95/EU – Články 9 a 10 – Důvody pronásledování založené na náboženství – Důkaz – Íránské právní předpisy upravující odpadnictví – Směrnice 2013/32/EU – Článek 46 odst. 3 – Účinný opravný prostředek“

Ve věci C-56/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko) ze dne 23. ledna 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 3. února 2017, v řízení

Bahtiyar Fathi

proti

Predsedatelovi na Daržavna agencija za bežancite,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič (zpravodaj), předseda senátu, A. Rosas, C. Toader, A. Prechal a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem, G. Koósem a E. Tóth, jako zmocněnci,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za vládu Spojeného království S. Brandonem, jako zmocněncem, ve spolupráci s M. Gray, barrister,
- za Evropskou komisi M. Condou-Durande a I. Zaloguinem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: bulharština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. července 2018,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 2 a odst. 5 písm. b), čl. 9 odst. 1 a 2 a čl. 10 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9), čl. 3 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, dále jen „nařízení Dublin III“), a čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Bahtiyarem Fathim a předsedatelem na Daržavna agencia za bežancite (ředitel Státní agentury pro uprchlíky, dále jen „DAB“) ve věci zamítnutí žádosti B. Fathiho o mezinárodní ochranu uvedeným orgánem.

Právní rámec

Mezinárodní právo

Ženevská úmluva

- 3 Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána dne 28. července 1951 v Ženevě [*Recueil des traités des Nations unies*, svazek 189, s. 150, č. 2545 (1954)], vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954 a byla doplněna a pozměněna Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“).
- 4 Podle čl. 1 odst. A bodu 2 prvního pododstavce Ženevské úmluvy se pojem „uprchlík“ vztahuje na kteroukoli osobu, jež „se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit“.

EÚLP

- 5 Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě (dále jen „EÚLP“), v článku 15, nadepsaném „Odstoupení od závazků v naléhavé situaci“, stanoví:

„1. „V případě války nebo jakéhokoli jiného veřejného ohrožení státní existence může každá Vysoká smluvní strana přijmout opatření k odstoupení od závazků stanovených v této Úmluvě v rozsahu přísně vyžadovaném naléhavostí situace, pokud tato opatření nebudou neslučitelná s ostatními závazky podle mezinárodního práva.

2. Podle tohoto ustanovení nelze odstoupit od článku 2 [„Právo na život“], kromě úmrtí vyplývajících z dovolených válečných činů, a článků 3 [„Zákaz mučení“], 4 (odstavec 1) [„Zákaz otroctví“] a 7 [„Zákaz trestu bez zákona“].

[...]“

Unijní právo

Směrnice 2011/95

- 6 Směrnicí 2011/95 byla s účinností k 21. prosinci 2013 zrušena směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96).

- 7 Bod 16 odůvodnění směrnice 2011/95 uvádí:

„Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. [...]“

- 8 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

[...]“

- h) „žádostí o mezinárodní ochranu“ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o níž lze požádat samostatně;

[...]“

- 9 Článek 4 uvedené směrnice stanoví:

„1. Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.

2. Náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

- a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;
- b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;
- c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;

[...]

4. Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení újmy se již nebude opakovat.

5. Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:

- a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;
- b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;
- c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;
- d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším [nejkratší] možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil, a dále
- e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.“

10 Článek 9 odst. 1 a 2 téže směrnice stanoví:

„1. Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být

- a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 [EÚLP] nelze odchýlit, nebo
- b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání:

[...]

b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem;

c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání;

[...]“

11 Článek 10 směrnice 2011/95 zní takto:

„1. Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům:

[...]

b) pojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo příkázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením;

[...]

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.“

Směrnice 2013/32

12 Body 12, 53 a 54 odůvodnění směrnice 2013/32 uvádějí:

„(12) Hlavním cílem této směrnice je stanovit další normy řízení v členských státech pro přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany s cílem zavést v Unii společné azylové řízení.

[...]

(53) Tato směrnice se nezabývá postupy mezi členskými státy upravenými nařízením [Dublin III].

(54) Tato směrnice by se měla vztahovat na žadatele, na které se vztahuje nařízení [Dublin III], spolu s ustanoveními uvedeného nařízení a aniž by tím byla ustanovení uvedeného nařízení dotčena.“

13 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

- b) ‚žádostí o mezinárodní ochranu‘ nebo ‚žádostí‘ žádost o ochranu členským státem učiněná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti směrnice [2011/95] a o níž lze požádat samostatně;

[...]“

- 14 Článek 31 odst. 8 uvedené směrnice zní:

„Členské státy mohou stanovit, že se řízení o posouzení žádosti v souladu se základními zásadami a zárukami stanovenými v kapitole II urychlí nebo uskuteční na hranicích nebo v tranzitním prostoru podle článku 43, pokud:

[...]

- e) žadatel uvedl zjevně nesouvislé a protichůdné, zjevně nepravdivé či očividně nepravděpodobné údaje, které jsou v rozporu s dostatečně ověřenými informacemi ze země původu, a jsou tudíž zjevně nepřesvědčivé, pokud jde o jeho tvrzení v souvislosti s tím, zda ho lze uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95], [...]

[...]“

- 15 Článek 32 odst. 2 téže směrnice stanoví:

„V případech nedůvodných žádostí, které se vztahují k některým z okolností uvedených v čl. 31 odst. 8, mohou členské státy považovat žádost za zjevně nedůvodnou, je-li to stanoveno vnitrostátními právními předpisy.“

- 16 Článek 46 odst. 1 a 3 směrnice 2013/32 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby měl žadatel o mezinárodní ochranu právo na účinný opravný prostředek před soudem proti:

- a) rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu, včetně rozhodnutí:
- i) o tom, že je žádost nedůvodná, pokud jde o postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany,
 - ii) o nepřijetí žádosti podle čl. 33 odst. 2,
 - iii) vydaného na hranici nebo v tranzitním prostoru členského státu podle čl. 43 odst. 1,
 - iv) o neprovedení posouzení podle článku 39;
- b) zamítnutí návrhu na obnovené posuzování žádosti po jeho zastavení podle článků 27 a 28;
- c) rozhodnutí o odnětí statusu mezinárodní ochrany podle článku 45.

[...]

3. Členské státy pro dosažení souladu s odstavcem 1 zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95], a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně.“

Nariadení Dublin III

17 Body 4, 5 a 19 odůvodnění nařízení Dublin III uvádějí:

- „(4) Podle závěrů [zvláštního zasedání Evropské rady v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999] by měl [...] společný evropský azylový systém v krátké době rovněž zahrnovat jasnou a proveditelnou metodu určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl.
- (5) Tato metoda by měla být založena na objektivních a spravedlivých kritériích jak pro členské státy, tak pro dotčené osoby. Mělo by být zejména možné urychleně určit příslušný členský stát tak, aby byl zaručen účinný přístup k řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany a aby nebyl ohrožen cíl urychleného vyřízení žádostí o mezinárodní ochranu.

[...]

- (19) Měly by být stanoveny právní záruky a právo na účinný opravný prostředek, pokud jde o rozhodnutí o přemístění dotyčné osoby do příslušného členského státu, aby byla zaručena účinná ochrana jejích práv v souladu zejména s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie. Pro zajištění souladu s mezinárodní[m] právem by měl účinný opravný prostředek proti takovému rozhodnutí zahrnovat jak přezkum toho, jak je uplatňováno toto nařízení, tak přezkum po právní i skutkové stránce v členském státě, do kterého je žadatel přemísťován.“

18 Článek 1 tohoto nařízení stanoví:

„Toto nařízení stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států [...]“

19 Článek 2 uvedeného nařízení zní takto:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[...]

- b) ‚žádostí o mezinárodní ochranu‘ žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. h) směrnice [2011/95];

[...]

- d) ‚posouzením žádosti o mezinárodní ochranu‘ posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, nebo rozhodnutí či soudní rozhodnutí o takové žádosti, provedené nebo vydané příslušnými orgány v souladu se směrnicí [2013/32] a se směrnicí [2011/95], s výjimkou řízení o určení členského státu příslušného podle tohoto nařízení;

[...]“

20 Článek 3 odst. 1 téhož nařízení stanoví:

„Členské státy posuzují jakoukoli žádost o mezinárodní ochranu učiněnou státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti na území kteréhokoli z nich, včetně na hranicích nebo v tranzitním prostoru. Žádost posuzuje jediný členský stát, který je příslušný podle kritérií stanovených v kapitole III.“

21 Článek 4 nařízení Dublin III zakotvuje právo žadatele o mezinárodní ochranu na informace, článek 5 téhož nařízení pak stanoví pravidla pro vedení pohovoru s uvedeným žadatelem.

22 Článek 17 odst. 1 první a druhý pododstavec tohoto nařízení zní:

„Odchylně od čl. 3 odst. 1 se může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný.

Členský stát, který se rozhodl, že posoudí žádost o mezinárodní ochranu podle tohoto odstavce, se stává příslušným členským státem a přebírá povinnosti s tím spojené. [...]“

23 Článek 20 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Řízení o určení příslušného členského státu se zahajuje prvním podáním žádosti o mezinárodní ochranu v některém členském státě.“

24 Článek 27 nařízení Dublin III upravuje opravné prostředky, jež má k dispozici žadatel o mezinárodní ochranu v rámci použití tohoto nařízení.

Bulharské právo

25 V Bulharsku upravuje posuzování žádostí o mezinárodní ochranu Zakon za ubežništeto i bežancite (zákon o azylu a uprchlících), ve znění vyhlášeném v DV č. 103 ze dne 27. prosince 2016 (dále jen „ZUB“).

26 Článek 6 odst. 1 ZUB stanoví:

„Pravomoci svěřené tímto zákonem jsou vykonávány úředníky Státní agentury pro uprchlíky. Tito úředníci zjistí veškeré relevantní skutečnosti a okolnosti pro účely řízení o přiznání mezinárodní ochrany a jsou nápomocni cizím žadatelům o tuto ochranu.“

27 Články 8 a 9 ZUB se týkají postavení uprchlíka v Bulharsku a humanitárního statusu.

28 Článek 67a odst. 2 ZUB stanoví:

„Řízení podle tohoto oddílu je zahájeno:

1. rozhodnutím orgánu, u kterého probíhají pohovory, jsou-li k dispozici informace dokládající, že k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu je příslušný jiný členský stát Evropské unie;
2. žádostí adresovanou ministrem vnitra a Státní agenturou pro národní bezpečnost ohledně neoprávněného pobytu cizince na území Bulharské republiky;
3. podáním žádosti o převzetí cizince či jeho přijetí zpět ze zahraničí.“

29 Článek 68 ZUB zní následovně:

„Řádné řízení je zahájeno:

- (1) registrací cizince poté, co podá žádost o mezinárodní ochranu;

[...]

(2) Je-li Bulharská republika určena jako příslušný stát nebo přijala-li cizince zpět ze zahraničí [...], zahajuje se řízení podle tohoto oddílu registrací žadatele u Státní agentury pro uprchlíky po jeho přemístění.

[...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 30 Bahtiyar Fathi je íránským státním příslušníkem kurdského původu, který podal u DAB dne 1. března 2016 žádost o mezinárodní ochranu z důvodu, že je podle svých slov pronásledován íránskými orgány z náboženských důvodů a konkrétně z důvodu své konverze ke křesťanství na přelomu let 2008 a 2009.
- 31 Bahtiyar Fathi při pohovorech s bulharskými orgány uvedl, že protizákonně vlastnil satelitní anténu, kterou používal k příjmu zakázaného křesťanského vysílání televize „Nejat TV“, a že jednou telefonicky vstoupil do živého vysílání. K prokázání této skutečnosti předložil B. Fathi uvedeným orgánům dopis od Nejat TV ze dne 29. listopadu 2012. Bahtiyar Fathi rovněž poukázal na to, že vlastní bibli v jazyce, kterému rozumí, a prohlásil, že navázal kontakt s dalšími křesťany na různých setkáních, není však členem žádného náboženského společenství.
- 32 V září 2009 byl dva dny zadržován íránskou tajnou službou, která ho vyslýchala ohledně jeho výše zmíněného vstupu do vysílání. Během zadržení byl donucen k přiznání, že konvertoval ke křesťanství.
- 33 Rozhodnutím ze dne 20. června 2016 zamítla DAB žádost B. Fathiho o mezinárodní ochranu jako nedůvodnou, když měla za to, že příběh B. Fathiho obsahuje významné rozpory a že nebyla prokázáno ani pronásledování či nebezpečí pronásledování v budoucnu, ani hrozba trestu smrti. DAB se s ohledem na to, že celý příběh dotčené osoby vyhodnotila jako nevěrohodný, rovněž domnívala, že dokument ze dne 29. listopadu 2012 předložený B. Fathim jako důkaz o jeho konverzi ke křesťanství je padělkem.
- 34 Bahtiyar Fathi se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí u předkládajícího soudu, kterým je Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko). Tvrdí, že DAB nesprávně posoudila dokument uvedený v předchozím bodě, který podle něj dokládá jeho konverzi ke křesťanství. Domnívá se rovněž, že uvedený orgán dostatečně nezohlednil informace, podle nichž „islámský zákon o odpadlictví“ (zákon o abjuraci) stanoví trest smrti za takovou konverzi coby proselytismus, „nepřátelství k Bohu“ a „urážku Proroka“. Předkládající soud upřesňuje, že B. Fathi je kurdského původu, avšak že jeho problémy v Íránu jsou podle jeho slov způsobeny jeho vztahy s křesťany a jeho konverzí ke křesťanství.
- 35 Pokud jde o situaci křesťanů v Íránu, předkládající soud uvádí, že podle zpráv nechala íránská vláda popravit nejméně 20 osob obviněných z „nepřátelství k Bohu“, mezi nimiž byla i řada sunnitských Kurdů. Podle zprávy Organizace spojených národů (OSN) ze dne 15. dubna 2015 byly osoby, jež v nedávné době konvertovaly ke křesťanství, v Íránu odsouzeny k trestům ročního vězení a dvouletého zákazu opustit území.
- 36 Bahtiyar Fathi tvrdí, že mu musí být přiznáno postavení uprchlíka na základě jeho náboženské příslušnosti, a pokud jde o prokázání relevantních skutečností, je třeba uplatnit zásadu, podle níž je v pochybnostech třeba rozhodnout ve prospěch žadatele.

37 Za těchto podmínek se Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Plyne z čl. 3 odst. 1 nařízení [Dublin III], vykládaného ve spojení s bodem 12 odůvodnění a článkem 17 tohoto nařízení, že toto ustanovení nebrání tomu, aby členský stát přijal rozhodnutí, které je posouzením žádosti o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) uvedeného nařízení, která byla v uvedeném členském státě podána, aniž bylo přijato výslovné rozhodnutí o příslušnosti tohoto členského státu na základě kritérií stanovených v uvedeném nařízení, jestliže žádná okolnost projednávaného případu nemá za následek použití odchylky podle článku 17 téhož nařízení?
- 2) Plyne z čl. 3 odst. 1 druhé věty nařízení [Dublin III], vykládaného ve spojení s bodem 54 odůvodnění směrnice 2013/32, že za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení týkající se žádosti o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. b) tohoto nařízení, pokud se nepoužije výjimka podle čl. 17 odst. 1 uvedeného nařízení, musí být přijato rozhodnutí, kterým se členský stát zavazuje posoudit žádost na základě kritérií stanovených v témže nařízení, a které se opírá o závěr, že ustanovení nařízení [Dublin III] se na žadatele uplatní?
- 3) Musí být čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 vykládán v tom smyslu, že v řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí, kterým bylo odmítnuto poskytnutí mezinárodní ochrany, je na soudu, aby v souladu s bodem 54 odůvodnění uvedené směrnice posoudil, zda se na žadatele uplatní ustanovení nařízení [Dublin III], pokud členský stát nepřijal výslovné rozhodnutí o své příslušnosti k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu na základě kritérií stanovených v uvedeném nařízení? Je třeba mít na základě bodu 54 odůvodnění směrnice 2013/32 za to, že v případě, kdy neexistují žádné okolnosti zakládající použitelnost článku 17 nařízení [Dublin III] a žádost o mezinárodní ochranu byla posouzena na základě směrnice [2011/95] členským státem, v němž byla podána, se na právní postavení dotyčné osoby vztahuje působnost tohoto nařízení i tehdy, jestliže uvedený členský stát nepřijal výslovné rozhodnutí o své příslušnosti na základě kritérií stanovených v uvedeném nařízení?
- 4) Plyne z čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95, že za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, jsou dány důvody pronásledování na základě „náboženství“, jestliže žadatel nepředložil prohlášení ani dokumenty týkající se všech prvků zahrnutých v definici pojmu „náboženství“ ve smyslu tohoto ustanovení, které mají zásadní význam pro příslušnost dotyčné osoby k určitému náboženství?
- 5) Plyne z čl. 10 odst. 2 směrnice 2011/95, že jsou dány důvody pronásledování na základě náboženství ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. b) uvedené směrnice, pokud žadatel za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, tvrdí, že byl pronásledován z důvodu své náboženské příslušnosti, ale nepředložil žádné prohlášení ani důkaz stran okolností, které jsou charakteristické pro příslušnost osoby k určitému náboženství a které by byly pro pronásledovatele důvodem k tomu, aby se domníval, že dotyčná osoba je příslušníkem tohoto náboženství, mezi něž patří okolnosti související s účastí či neúčastí na určitých náboženských úkonech nebo s projevováním náboženského přesvědčení, ani stran osobního nebo společenského chování založeného na určitém náboženském přesvědčení nebo přikázaného tímto náboženstvím?
- 6) Plyne z čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95, vykládaného ve spojení s články 18 a 10 Listiny základních práv Evropské unie, a z pojmu „náboženství“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. b) této směrnice, že za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení:
 - a) pojem „náboženství“ ve smyslu unijního práva vylučuje jednání, která jsou dle vnitrostátního práva členských států trestná? Mohou taková jednání, která jsou v zemi původu žadatele trestná, představovat pronásledování?
 - b) Lze v souvislosti se zákazem proselytismu a zákazem jednání, která jsou v rozporu s náboženstvím, na němž jsou založeny právní předpisy v zemi původu žadatele, považovat za přípustná taková omezení, která byla zavedena za účelem ochrany práv a svobod jiných osob

a veřejného pořádku v této zemi? Je samotná existence těchto zákazů pronásledováním ve smyslu uvedených ustanovení směrnice, pokud je jejich porušení trestáno smrtí, přestože nejsou výslovně namířeny proti určitému náboženství?

7) Plyne z čl. 4 odst. 2 směrnice 2011/95, vykládaného ve spojení s jejím čl. 4 odst. 5 písm. b), článkem 10 Listiny základních práv Evropské unie a čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32, že za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, se posouzení skutečností a okolností může uskutečnit pouze na základě prohlášení žadatele a jím předložených dokumentů, nicméně je možné vyžadovat důkaz o chybějících složkách pojmu „náboženství“ definovaného v čl. 10 odst. 1 písm. b) uvedené směrnice, pokud:

- by žádost o mezinárodní ochranu musela být bez těchto informací zamítnuta jako nedůvodná ve smyslu článku 32 směrnice 2013/32 ve spojení s jejím čl. 31 odst. 8 písm. e) a
- vnitrostátní právní předpisy stanoví, že příslušný orgán musí zjistit veškeré okolnosti relevantní pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu a soud rozhodující o oprávněm prostředku proti zamítavému rozhodnutí musí uvést, že dotyčná osoba neuvedla ani nepředložila žádný důkaz?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 38 Na úvod je třeba poukázat na to, že předkládající soud v odůvodnění své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvádí, že žaloba, o které rozhoduje, je namířena proti rozhodnutí, kterým DAB meritorně zamítla žádost B. Fathiho o mezinárodní ochranu.
- 39 Předkládající soud v tomto kontextu zdůrazňuje, že po podání této žádosti byla tato zaregistrována a B. Fathi byl dvakrát osobně vyslechnut. Předkládající soud dodává, že z formálního hlediska bylo přijato pouze jedno rozhodnutí, kterým bylo meritorně rozhodnuto o žadatelově žádosti o mezinárodní ochranu, a že nebylo přijato žádné výslovné rozhodnutí na základě čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III, v němž by bylo konstatováno, že uvedená žádost byla posouzena Bulharskou republikou jakožto státem, jež je v souladu s kritérii stanovenými v kapitole III tohoto nařízení třeba považovat za příslušný stát. Předkládající soud si proto klade otázku, zda se nařízení Dublin III použije na všechny žádosti o mezinárodní ochranu podané na území daného členského státu, nebo pouze na řízení o přemístění žadatelů o mezinárodní ochranu.
- 40 Předkládající soud v této souvislosti uvádí, že ke dni podání žádosti B. Fathiho o mezinárodní ochranu byl v platnosti článek 67a ZUB, podle kterého je řízení o určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu zahájeno rozhodnutím orgánu, před kterým probíhají pohovory, „jsou-li k dispozici informace dokládající, že k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu je příslušný jiný členský stát Evropské unie“.
- 41 Předkládající soud uvádí, že vzhledem k neexistenci informací dokládajících, že posouzení žádosti B. Fathiho o mezinárodní ochranu spadá do příslušnosti jiného členského státu, zahájila DAB v souladu s čl. 68 odst. 1 ZUB „řádné řízení“ s cílem přijmout meritorní rozhodnutí o této žádosti. Předkládající soud v této souvislosti neuvádí, že by B. Fathi nebyl informován o zahájení uvedeného řízení, ani že v tomto směru vznesl jakoukoli námitku.
- 42 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba posuzovat společně, je, zda v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, musí být čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby orgány členského státu

meritorně posoudily žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) tohoto nařízení, neexistuje-li výslovné rozhodnutí těchto orgánů, kterým se na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením konstatuje, že posouzení této žádosti příslušelo tomuto členskému státu.

- 43 Je třeba bez dalšího poukázat na to, že toto nařízení podle svého článku 1 stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Článek 2 písm. b) uvedeného nařízení definuje pro účely jeho uplatnění „žádost o mezinárodní ochranu“ jako žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. h) směrnice 2011/95. Podle posledně uvedeného ustanovení se takovou žádostí rozumí „žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany“.
- 44 V dané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žádost B. Fathiho, státního příslušníka třetí země, kterou DAB zamítla, byla podána s cílem získat postavení uprchlíka upraveného v článku 8 ZUB nebo humanitární status upravený v článku 9 ZUB, který odpovídá statusu doplňkové ochrany. Z toho plyne – jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 14 svého stanoviska – že žádost B. Fathiho, jakožto žádost podaná v Bulharsku státním příslušníkem třetí země, spadá do působnosti tohoto nařízení v souladu s jeho článkem 1.
- 45 Podle čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III posuzuje žádost o mezinárodní ochranu podanou státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti na území kteréhokoli z členských států v zásadě jediný členský stát, který je příslušný podle kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení. Kapitola IV uvedeného nařízení navíc přesně identifikuje situace, ve kterých může být členský stát považován za příslušný k posuzování takové žádosti odchýlně od těchto kritérií.
- 46 Navíc členský stát, u kterého byla žádost o mezinárodní ochranu podána, se musí řídit postupy upravenými v kapitole VI téhož nařízení pro účely určení členského státu příslušného k posouzení této žádosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2017, C. K. a další, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, bod 58).
- 47 K ustanovením nacházejícím se v kapitole VI nařízení Dublin III patří čl. 20 odst. 1, který stanoví, že řízení o určení příslušného členského státu podle tohoto nařízení se zahajuje „prvním podáním žádosti o mezinárodní ochranu v některém členském státě“.
- 48 Mechanismy, jež zakotvuje nařízení Dublin III k získání podkladů, jež jsou v rámci tohoto postupu nezbytné, se tudíž uplatní po podání žádosti o mezinárodní ochranu. Článek 4 odst. 1 tohoto nařízení ostatně výslovně stanoví, že žadatel musí být informován zejména o kritériích pro určení příslušného členského státu, osobním pohovoru a možnosti předložit informace příslušným orgánům po podání takové žádosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. července 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, body 86 a 87).
- 49 V projednávané věci – jak uvedl generální advokát v bodě 20 svého stanoviska – z předkládacího rozhodnutí v žádném případě nevyplývá, že by bulharské orgány poté, co na základě článku 67a ZUB konstatovaly, že k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu není příslušný jiný členský stát, nezjistily svou příslušnost na základě kritérií stanovených nařízením Dublin III. Pochybnosti vyjádřené v této souvislosti předkládajícím soudem v předkládacím rozhodnutí se totiž týkají pouze skutečnosti, že příslušný bulharský orgán nepřijal v návaznosti na postup pro určení příslušného členského státu žádné výslovné rozhodnutí.
- 50 Pokud jde o otázku, zda za takových okolností, jako nastaly ve věci v původním řízení, musí uvedený postup vyústit v přijetí výslovného rozhodnutí, v němž bude na základě kritérií stanovených v uvedeném nařízení zjištěna příslušnost uvedeného členského státu k takovému posouzení, na tu je

třeba odpovědět s přihlédnutím nejen ke znění čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III, ale i k jeho kontextu, obecné systematice právní úpravy, jejíž je součástí, a cílům sledovaným touto úpravou (rozsudek ze dne 5. července 2018, X, C-213/17, EU:C:2018:538, bod 26).

- 51 Pokud jde zaprvé o znění čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III, je třeba konstatovat, že uvedené ustanovení nestanoví výslovně ani povinnost členského státu, na jehož území byla podána žádost o mezinárodní ochranu, přijmout výslovné rozhodnutí, kterým bude zjištěna jeho příslušnost na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením, ani formu, jakou by takové rozhodnutí mělo mít.
- 52 Pokud jde zadruhé o kontext, do něhož toto ustanovení spadá, je třeba předně poukázat na to, že se čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III nachází v jeho kapitole II, která upravuje obecné zásady a záruky při provádění tohoto nařízení. Mezi uvedené záruky, jež musí členský stát, který určuje příslušný členský stát, respektovat, patří právo žadatele na informace, stanovené v článku 4 uvedeného nařízení. Toto právo na informace se týká nejen kritérií pro určování příslušného členského státu a jejich pořadí v jednotlivých stádiích řízení a jejich délky, ale také skutečnosti, že žádost o mezinárodní ochranu podaná v jednom členském státě může vést k tomu, že tento členský stát bude určen jako příslušný stát podle téhož nařízení, i když tato příslušnost nevyplývá z uvedených kritérií.
- 53 Dále je třeba uvést, že článek 17 nařízení Dublin III, nadepsaný „Diskreční ustanovení“, v odstavci 1 specificky stanoví, že odchýlně od jeho čl. 3 odst. 1 se může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země, i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný, takže se takový členský stát stane příslušným členským státem a převezme povinnosti, jež jsou s touto příslušností spjaty. Soudní dvůr v tomto směru uvedl, že cílem této možnosti je umožnit každému členskému státu, aby se na základě politických, humanitárních nebo praktických úvah svrchovaně rozhodl, že posoudí žádost o mezinárodní ochranu, třebaže k tomuto posouzení není podle uvedených kritérií příslušný (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. května 2013, Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, bod 37).
- 54 A konečně oddíl IV kapitoly VI nařízení Dublin III, nadepsaný „Procesní záruky“, pro případ, že bude přijato rozhodnutí o přemístění žadatele, stanoví, že žadateli bude takové rozhodnutí oznámeno; toto rozhodnutí obsahuje rovněž informace o dostupných opravných prostředcích. Toto nařízení naproti tomu takové specifické procesní záruky – s výhradou záruk stanovených v jeho člancích 4 a 5 – neobsahuje, pokud – jak je tomu ve věci v původním řízení – členský stát, který určuje, který členský stát je příslušný, dospěje k závěru, že není důvodné přemístit žadatele do jiného členského státu vzhledem k absenci údajů dokládajících, že k posouzení této žádosti je příslušný jiný členský stát, a že členský stát, který toto určení provádí, je na základě kritérií zakotvených uvedeným nařízením příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.
- 55 Zatřetí je třeba uvést, že mezi cíle sledované nařízením Dublin III patří cíl zavést organizační pravidla, jimiž se mají řídit vztahy mezi členskými státy, s cílem určit příslušný členský stát a – jak vyplývá z bodů 4 a 5 odůvodnění tohoto nařízení – umožnit rychlé určení příslušného členského státu, tak aby byl zaručen účinný přístup k řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany a aby nebyl ohrožen cíl urychleného vyřízení žádostí o mezinárodní ochranu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2017, C. K. a další, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, bod 57).
- 56 Vzhledem k těmto skutečnostem vycházejícím ze znění, kontextu a účelu je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III musí být v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgány určitého členského státu meritorně posoudily žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) tohoto nařízení, neexistuje-li výslovné rozhodnutí těchto orgánů, kterým se na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením konstatuje, že k uvedenému posouzení byl příslušný tento členský stát.

K třetí otázce

- 57 Úvodem je třeba poukázat na to, že předkládající soud uvádí, že rozhoduje o žalobě podané B. Fathim proti rozhodnutí DAB, kterým byla meritorně zamítnuta jeho žádost o mezinárodní ochranu, a že uvedený soud je příslušný k posouzení žádosti upravenému v čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32. Dodává, že je na základě vnitrostátního práva povinen posoudit, zda byl dodržen postup přijímání uvedeného rozhodnutí.
- 58 Předkládající soud v tomto kontextu uvádí, že z bodu 54 odůvodnění směrnice 2013/32 vyplývá, že by se tato směrnice měla vztahovat na žadatele, na které se vztahuje nařízení Dublin III, „spolu s ustanoveními uvedeného nařízení a aniž by tím byla ustanovení uvedeného nařízení dotčena“.
- 59 Předkládající soud si proto klade otázku, zda mu jakožto soudu prvního stupně rozhodujícímu o žalobě proti rozhodnutí, kterým se odmítá poskytnutí mezinárodní ochrany, přísluší z úřední povinnosti ověřovat, zda byly dodrženy kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, stanovené nařízením Dublin III.
- 60 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 musí být v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, vykládán v tom smyslu, že v rámci opravného prostředku podaného žadatelem o mezinárodní ochranu proti rozhodnutí o tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je nedůvodná, je příslušný soud členského státu povinen z úřední povinnosti zkoumat, zda byly správně uplatněny kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování uvedené žádosti, upravené nařízením Dublin III.
- 61 Jak vyplývá z čl. 46 odst. 1 písm. a) směrnice 2013/32 ve spojení s čl. 2 písm. b) této směrnice, členské státy zajistí, aby měl žadatel o mezinárodní ochranu právo na účinný opravný prostředek před soudem zejména proti rozhodnutí o tom, že je žádost o ochranu předložená tímto žadatelem v těchto státech nedůvodná a u této žádosti lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany.
- 62 Článek 46 odst. 3 téže směrnice upřesňuje rozsah práva na účinný opravný prostředek, jež musí žadatelům o mezinárodní ochranu svědčit proti rozhodnutím týkajícím se jejich žádostí. Stanoví tak, že členské státy pro dosažení souladu s odstavcem 1 tohoto článku zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně.
- 63 Soudní dvůr v této souvislosti zdůraznil, že pokud jde o formulaci „zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky“, pak nemá-li být zbavena obvyklého významu, je třeba ji vykládat v tom smyslu, že členské státy jsou povinny na základě čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 upravit své vnitrostátní právo tak, aby soud při rozhodování o uvedených opravných prostředcích posoudil všechny skutkové a právní okolnosti, které mu umožní provést aktualizované posouzení daného případu (rozsudek ze dne 25. července 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 110).
- 64 V tomto ohledu výraz „*ex nunc*“ zdůrazňuje povinnost soudu provést posouzení, které případně zohlední nové skutečnosti, jež nastaly po přijetí rozhodnutí, které je předmětem opravného prostředku. Přídatné jméno „úplné“ uvedené v čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 zase potvrzuje, že soud je povinen posoudit skutečnosti, jež rozhodující orgán zohlednil nebo mohl zohlednit (rozsudek ze dne 25. července 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, body 111 a 113).

- 65 Soudní dvůr rovněž uvedl, že povinnost stanovená v čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 musí být vykládána v kontextu celého řízení o posouzení žádostí o mezinárodní ochranu upraveného touto směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. července 2017, Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, bod 42), přičemž opravné prostředky specificky stanovené v rámci použití nařízení Dublin III jsou uvedeny v jeho článku 27, což rovněž vyplývá z bodu 19 odůvodnění téhož nařízení.
- 66 Jak přitom vyplývá zejména z bodu 12 odůvodnění směrnice 2013/32, je hlavním cílem této směrnice stanovit další normy řízení v členských státech pro přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany.
- 67 Bod 54 odůvodnění směrnice 2013/32 zajisté uvádí, že by se tato směrnice měla vztahovat na žadatele, na které se vztahuje nařízení Dublin III, spolu s ustanoveními tohoto nařízení, aniž by tím byla ustanovení uvedeného nařízení dotčena.
- 68 Z toho však nelze dovodit, že v rámci opravného prostředku podaného na základě čl. 46 odst. 1 směrnice 2013/32 žadatelem o mezinárodní ochranu proti rozhodnutí o tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je nedůvodná, musí příslušný soud členského státu z úřední povinnosti ověřovat správné uplatnění kritérií a postupů pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, stanovených nařízením Dublin III.
- 69 Jednak totiž z bodu 53 odůvodnění směrnice 2013/32 výslovně vyplývá, že se tato směrnice nemá uplatnit na postupy mezi členskými státy upravené nařízením Dublin III.
- 70 A jednak čl. 2 písm. d) nařízení Dublin III stanoví, že pro účely tohoto nařízení se „posouzením žádosti o mezinárodní ochranu“ rozumí „posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, nebo rozhodnutí či soudní rozhodnutí o takové žádosti, provedené nebo vydané příslušnými orgány v souladu se směrnicí [2013/32] a se směrnicí [2011/95], s výjimkou řízení o určení členského státu příslušného podle [uvedeného] nařízení“.
- 71 Z toho plyne, jak zdůraznil generální advokát v bodě 38 svého stanoviska, že vnitrostátnímu soudu rozhodujícímu o opravném prostředku podaném proti rozhodnutí přijatému v řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, jak je definováno v tomto ustanovení, nepřísluší z úřední povinnosti zkoumat, zda byly správně uplatněny kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování uvedené žádosti, upravené nařízením Dublin III.
- 72 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba na třetí otázku odpovědět, že čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 musí být v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, vykládán v tom smyslu, že v rámci opravného prostředku podaného žadatelem o mezinárodní ochranu proti rozhodnutí o tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je nedůvodná, není příslušný soud členského státu povinen z úřední povinnosti zkoumat, zda byly správně uplatněny kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování uvedené žádosti, upravené nařízením Dublin III.

Ke čtvrté, páté a sedmé otázce

- 73 Předkládající soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce poznamenává, že se žadatel o mezinárodní ochranu dotčený v původním řízení jednoduše považuje za „křesťana“, avšak neidentifikuje se jako člen některého tradičního náboženského společenství, a nepředložil důkazy ani prohlášení umožňující určit, zda a jak své náboženství praktikuje. Podle předkládajícího soudu ani není zcela zřejmé, zda přesvědčení žadatele vyžaduje určité jednání ve veřejné sféře a zda jsou prohlášení žadatele dostatečná, aby bylo možné považovat zvláštní přesvědčení za náboženství ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95. Přitom pouze z veřejných projevů spjatých s křesťanským náboženstvím by pronásledovatel mohl vysledovat vazbu mezi žadatelem o mezinárodní ochranu a tímto náboženstvím.

- 74 Předkládající soud rovněž poznamenává, že čl. 32 odst. 2 směrnice 2013/32 ve spojení s čl. 31 odst. 8 písm. e) této směrnice umožňuje zamítnout žádost o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou, jsou-li splněny podmínky uvedené v těchto ustanoveních. Domnívá se však, že nejasnosti ohledně relevantních okolností, jež by vedly k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné, nemohou být výsledkem procesní nečinnosti správního orgánu.
- 75 Podle předkládajícího soudu však v projednávaném případě skutečnosti umožňující zjistit prvky naplňující pojem „náboženství“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 spadají do práva na ochranu soukromého života. Soudní dvůr přitom podle předkládajícího soudu vyloučil, že by mohl být v rámci žádostí o mezinárodní ochranu požadován důkaz o některých aspektech spadajících do sféry soukromého života. Je tedy nezbytné upřesnit, zda se lze žadatele v rámci posuzování jeho žádosti oprávněně tázat na projevy jeho přesvědčení či jeho chování ve vztahu k náboženství, na nichž je založena jeho žádost o mezinárodní ochranu.
- 76 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou čtvrté, páté a sedmé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 vykládán v tom smyslu, že žadatel o mezinárodní ochranu, který na podporu své žádosti uplatňuje hrozbu pronásledování z důvodů založených na náboženství, musí na podporu tvrzení o svém náboženském přesvědčení předkládat prohlášení nebo dokumenty ke všem prvkům pojmu „náboženství“, jak je definován v tomto ustanovení.
- 77 Článek 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 stanoví, že „[p]ři posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům: [...] pojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo příkázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením“.
- 78 Soudní dvůr již měl příležitost v souvislosti s výkladem směrnice 2004/83 zdůraznit, že toto ustanovení podává širokou definici pojmu „náboženství“, když začleňuje všechny jeho složky bez ohledu na to, zda jsou veřejné či soukromé, kolektivní či individuální (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. září 2012, Y a Z, C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 63).
- 79 V tomto směru jasně vyplývá ze znění tohoto ustanovení a především z použití výrazu „zejména“, že definice pojmu „náboženství“ obsažená v uvedeném ustanovení poskytuje pouze netaxativní výčet prvků, jež mohou tento pojem charakterizovat v kontextu žádosti o mezinárodní ochranu založené na obavách z pronásledování z náboženských důvodů.
- 80 Z této definice konkrétně vyplývá, že pojem „náboženství“ zahrnuje jednak skutečnost, že dotyčná osoba zastává teistická, neteistická a ateistická přesvědčení, čímž je vzhledem k obecnosti použitých výrazů zdůrazněno, že se vztahuje jak na „tradiční“ náboženství, tak na další přesvědčení, a jednak účast nebo neúčast na náboženských obřadech, což znamená, že absence příslušnosti k určitému náboženskému společenství nemůže sama o sobě být určující při posuzování tohoto pojmu.
- 81 Ostatně pokud jde o pojem „náboženské vyznání“ použitý v článku 10 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), k němuž je rovněž třeba přihlížet při výkladu směrnice 2011/95, jak plyne z bodu 16 odůvodnění této směrnice, Soudní dvůr zdůraznil široké chápání tohoto pojmu, který může zahrnovat jak *forum internum*, tedy existenci náboženského přesvědčení, tak *forum externum*, tedy veřejný projev náboženské víry, přičemž náboženské vyznání může být vyjádřeno jednou či druhou formou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. května 2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a další, C-426/16, EU:C:2018:335, bod 44, a rozsudek ze dne 10. července 2018, Jehovan todistajat, C-25/17, EU:C:2018:551, bod 47 a citovaná judikatura).

- 82 Vzhledem k těmto skutečnostem nelze po žadateli o mezinárodní ochranu, který se dovolává hrozby pronásledování z náboženských důvodů, požadovat, aby k podložení svého náboženského přesvědčení činil prohlášení nebo předkládal dokumenty ke každé skutečnosti zmíněné v čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95.
- 83 Platí totiž – jak rovněž uvedl generální advokát v bodech 43 a 44 svého stanoviska – že činy, jichž by se vůči žadateli mohly z náboženských důvodů dopustit orgány země původu při jeho návratu do této země, musí být posuzovány v závislosti na jejich závažnosti. Z hlediska tohoto kritéria tak mohou být kvalifikovány jako „pronásledování“, aniž by bylo třeba, aby byly na újmu každému prvku pojmu „náboženství“.
- 84 Je však nutné, aby žadatel řádně doložil svá tvrzení o své údajné náboženské konverzi, neboť pouhá prohlášení o náboženském přesvědčení nebo příslušnosti k určitému náboženskému společenství jsou pouze východiskem řízení o posuzování skutečností a okolností upraveného v článku 4 směrnice 2011/95 (obdobně viz rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 49, a rozsudek ze dne 25. ledna 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, bod 28).
- 85 V tomto směru ze samotného znění čl. 4 odst. 1 téže směrnice vyplývá, že členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu (obdobně viz rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 50).
- 86 Nejsou-li v rámci prověřování prováděného těmito orgány na základě článku 4 uvedené směrnice některé náležitosti prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu doloženy písemnými nebo jinými důkazy, mohou být tyto aspekty zohledněny jen tehdy, jsou-li splněny kumulativní podmínky stanovené v čl. 4 odst. 5 písm. a) až e) této směrnice.
- 87 Mezi tyto podmínky patří mimo jiné skutečnost, že prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými známými obecnými i zvláštními informacemi, jež jsou relevantní pro jeho žádost, a okolnost, že byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. ledna 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, bod 33). Příslušný orgán musí případně zohlednit rovněž vysvětlení chybějících důkazů a celkovou hodnověrnost žadatele (rozsudek ze dne 25. ledna 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, bod 41 a citovaná judikatura).
- 88 Jak zdůraznil generální advokát v bodě 47 svého stanoviska, je v rámci žádostí o mezinárodní ochranu založených na obavě z pronásledování z náboženských důvodů třeba mimo jiné brát v úvahu vedle konkrétního postavení a osobní situace žadatele i jeho náboženské vyznání a okolnosti nabytí tohoto vyznání, jak žadatel víru chápe a jak podle své víry (nebo bez víry) žije, jeho vztah k aspektům náboženské doktríny, obřadům nebo náboženským příkázáním víry, k níž se hlásí nebo již má v úmyslu se vzdát, zda případně zastává zvláštní roli při předávání své víry, a rovněž vzájemné působení náboženských faktorů a faktorů identity, etnického původu nebo pohlaví.
- 89 A konečně k pochybnostem předkládajícího soudu stran možnosti prokázání některých aspektů spjatých se soukromým životem v rámci žádostí o mezinárodní ochranu je třeba uvést, že v rozsudku ze dne 2. prosince 2014, A a další (C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406), měl sice Soudní dvůr za to, že příslušné orgány musí při posuzování prohlášení a písemných nebo jiných dokladů předložených na podporu takových žádostí postupovat v souladu s právem na respektování soukromého a rodinného života, avšak uvedený rozsudek se týkal specificky podrobného dotazování na sexuální praktiky žadatele, jež spadají do intimní sféry jedince. Předkládající soud však v rámci věci v původním řízení na žádné podobné úvahy neodkazuje.
- 90 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na čtvrtou, pátou a sedmou předběžnou otázku odpovědět, že čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že žadatel o mezinárodní ochranu, který na podporu své žádosti uplatňuje hrozbu pronásledování z důvodů založených na

náboženství, nemusí na podporu tvrzení o svém náboženském přesvědčení předkládat prohlášení nebo dokumenty ke všem prvkům pojmu „náboženství“, jak je definován v tomto ustanovení. Žadateli nicméně přísluší, aby uvedená tvrzení věrohodně doložil předložením skutečností, na jejichž základě se příslušný orgán může ujistit o jejich pravdivosti.

K šesté otázce

- 91 Předkládající soud uvádí, že podle informací, které mu byly předloženy, stanoví „islámský zákon o odpadlictví“ (zákon o abjuraci) v Íránu trest smrti za změnu náboženské příslušnosti íránských státních příslušníků coby proselytismus, „nepřátelství vůči Bohu“ a „urážku Proroka“. Dodává, že i když tyto předpisy nemíří výslovně na křesťanské náboženství, byly v Íránu osoby, jež ke křesťanství konvertovaly, odsouzeny k trestům ročního vězení a dvouletého zákazu opustit území. V projednávané věci je přitom žádost B. Fathiho o mezinárodní ochranu odůvodněna tím, že byl pronásledován z důvodu konverze.
- 92 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou šesté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95 vykládán v tom smyslu, že zákaz jednání proti státnímu náboženství země, z níž pochází žadatel o mezinárodní ochranu, pod pohrůžkou trestem smrti nebo vězením může být „pronásledováním“ ve smyslu tohoto článku.
- 93 Podle čl. 9 odst. 1 směrnice 2011/95 platí, že aby bylo jednání považováno za „pronásledování“ ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 EÚLP nelze odchýlit, nebo souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce podobným způsobem. V souladu s čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) mohou být za „pronásledování“ ve smyslu odstavce 1 tohoto článku mimo jiné považována „právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem“, a „nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání“.
- 94 Jak uvedl Soudní dvůr, ze znění čl. 9 odst. 1 této směrnice vyplývá, že k tomu, aby dotyčná jednání mohla být považována za pronásledování, je nezbytná existence „vážného porušení“ náboženské svobody, kterým je dotyčná osoba postižena významným způsobem (rozsudek ze dne 5. září 2012, Y a Z, C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 59).
- 95 Tento požadavek je splněn, jestliže je žadatel o mezinárodní ochranu z důvodu výkonu této svobody v jeho zemi původu vystaven skutečnému nebezpečí, že bude zejména pronásledován či s ním bude jeden z původců uvedených v článku 6 této směrnice zacházet nelidským či ponižujícím způsobem, anebo mu uloží nelidský či ponižující trest (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. září 2012, Y a Z, C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 67).
- 96 V projednávané věci je třeba mít za to, že skutečnost, že taková právní úprava, jako je zákon o odpadlictví dotčený ve věci v původním řízení, stanoví trest smrti nebo trest odnětí svobody, může sama o sobě představovat „pronásledování“ ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice 2011/95, pokud jsou takové tresty v zemi původu, která takovou právní úpravu přijala, skutečně ukládány (obdobně viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, X a další, C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 56).
- 97 Takový trest je totiž nepřiměřeným či diskriminačním trestáním ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) této směrnice (obdobně viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, X a další, C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 57).

- 98 Jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, ve věcech týkajících se penalizace jednání souvisejících s výkonem svobody náboženského vyznání je na orgánech členského státu příslušných k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, aby na základě prohlášení žadatele a jím případně předložených dokumentů nebo jakékoli informace ze spolehlivých zdrojů určily, zda jsou v zemi původu tohoto žadatele trest smrti nebo trest odnětí svobody uplatňovány v praxi. Na základě těchto údajů musí vnitrostátní orgány rozhodnout, zda je třeba mít za to, že se žadatel skutečně může důvodně obávat, že jakmile se vrátí do země původu, bude vystaven pronásledování (obdobně viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, X a další, C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 59 a 60).
- 99 Otázka nastolená předkládajícím soudem, totiž zda v zemi původu je takto sankcionovaný zákaz považován za nezbytný k zachování veřejného pořádku nebo práv a svobod třetích osob, není relevantní. Při posuzování žádosti o přiznání postavení uprchlíka musí příslušný orgán určit, zda existují důvodné obavy z pronásledování ve smyslu směrnice 2011/95, a není přitom důležité, zda opatření země původu, z níž pochází nebezpečí pronásledování, spadá pod koncept veřejného pořádku nebo práv a svobod této země.
- 100 Pokud jde ještě o články 10 a 18 Listiny, které předkládající soud rovněž zmínil, postačí poznamenat, že z těchto ustanovení nelze pro odpověď, kterou je třeba dát na tuto předběžnou otázku, získat žádné další specifické poznatky.
- 101 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na šestou otázku odpovědět, že čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že zákaz jednání proti státnímu náboženství země, z níž pochází žadatel o mezinárodní ochranu, pod pohrůžkou trestem smrti nebo vězením může být „pronásledováním“ ve smyslu tohoto článku, pokud orgány této země takové sankce za porušení uvedeného zákazu v praxi ukládají, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

- 102 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, musí být v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgány určitého členského státu meritorně posoudily žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. d) tohoto nařízení, neexistuje-li výslovné rozhodnutí těchto orgánů, kterým se na základě kritérií stanovených uvedeným nařízením konstatuje, že k uvedenému posouzení byl příslušný tento členský stát.
- 2) Článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany musí být v takové situaci, jako nastala ve věci v původním řízení, vykládán v tom smyslu, že v rámci opravného prostředku podaného žadatelem o mezinárodní ochranu proti rozhodnutí o tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je nedůvodná, není příslušný soud členského státu povinen z úřední povinnosti zkoumat, zda byly správně uplatněny kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování uvedené žádosti, upravené nařízením č. 604/2013.

- 3) Článek 10 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany musí být vykládán v tom smyslu, že žadatel o mezinárodní ochranu, který na podporu své žádosti uplatňuje hrozbu pronásledování z důvodů založených na náboženství, nemusí na podporu tvrzení o svém náboženském přesvědčení předkládat prohlášení nebo dokumenty ke všem prvkům pojmu „náboženství“, jak je definován v tomto ustanovení. Žadateli nicméně přísluší, aby uvedená tvrzení věrohodně doložil předložením skutečností, na jejichž základě se příslušný orgán může ujistit o jejich pravdivosti.
- 4) Článek 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že zákaz jednání proti státnímu náboženství země, z níž pochází žadatel o mezinárodní ochranu, pod pohrůzkou trestem smrti nebo vězením může být „pronásledováním“ ve smyslu tohoto článku, pokud orgány této země takové sankce za porušení uvedeného zákazu v praxi ukládají, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

Podpisy.